

או לי או לכל אחד אחר. אפילו-פי-כך התקיים שוני עמוק בינו לבינינו. לכל אחד מאתנו היתה טריטוריה, הוא חסר אותה. הוא היה היחיד שקרב כל עמי התרבות המודרניים. מה שתואר על ידיו כמותר יהודי לא היה דבר זולת אדם משולל טריטוריה..."

ואחרי הסבר ארוך על הגלות היהודית, ושמירת היהדות וטוהרתה הגנטית במהלך אלפיים שנה, מתייחס ארדרי להקמתה של מדינת ישראל: "ראשית חוכמה, שריי טוריה היא שטח מוגן. כדי להגן עליה אתה נוקט לשכנים עוינים. למולו של ה' יהודי, העניקה לו הליגה הערבית לא רק שטח של שכנים עוינים אלא גם את ה' הזדמנות לגניטומאציה של הטריטוריה במובן הביולוגי המחמיר ביותר..."

כנעניות. בהמשך תיאור השקפותיו על המהלך הבילתי מדעי של היהודים בשיבתם ארצה, כותב ארדרי: "אם ה' טריטוריה הפכה את היהודי, מן הבחינה הגופנית ומן הבחינה הנפשית, ליצור אחר המכונה 'ישראלי', כי אז צריך להתפתח פער הולך ומתרחב בין הישראלי לבין היהודי מן הגולה. הפער הזה הוא רחוק מאוד מלהיות תיאורי; הוא נחשב על ידי רבים בישראל כתורת המעשה השנייה בחשיבותה במכלול הפעילות הניצבות כפני האומה החדשה. לא אחד ולא שניים מבין היהודים הבריטיים, האמריקאים או בני יבשת אירופה, מאשימים את הישראלי בשוביניזם ורואים בו אדם שאיבד את השקפת-עולמו ושוב אינו פועל בהתאם למצפנו, אדם שבגד באיזו שהיא דרך באיריאליזם העמוקים ביותר של עמו. ה' ישראלי, לעומת זאת, רואה את אהיו מן הגולה כמטיף מוסר שהיישום של המצוי תיו סופו להביא כלייה על ישראל... אף אחד מן השניים אינו מבין, מכל מקום, שידו של חוק מבטי בבד, ששוב און הם אותו עם החולק במשותף אותו מצפון יאותו בסבך של אחווה-יאבה. לו הכינו היה בכך כדי להקל על שניהם..."

פלסטינים. דווקא בימים אלה בהם הציוני הטריטוריאלי של הפלסטינים מצוי ברומו של ויכוח, מן הראוי לבחון היבט נוסף של השקפתו המדעית של רוברט ארדרי: "התסכף של אחווה-יאבה, שנוצל במלואו על ידי ההתפתחות המודרנית של האומה הביולוגית עתידת-היומין, גרם לכך שרובו של הפולש לא תהא סוגה כישושים, אלא במשהו פחות נעים. מאז המאה השמונה-עשרה ידועים למטב זכ' רוני רק שני מיקרים של כיבושים ש' נסתיימו כהצלחה של קבע, ואף אחד מן השניים לא היה חד וחלק. ארצי שני גולה בהצלחה את טכסס ואת קליפורניה ממכסיקו; ברם, מכסיקו לא היתה בעת ההיא בחזקת אומה אמתית. וברית-המדינות שידה לאחר מלחמת העולם ה' שניה את אירופה המזרחית... כיבוש, בין מתוך מניעים נעלים ובין מתוך מניעים שפלים, חדל להיות יוזמה נושאת רווחים משעה שהכחות טריטוריאליזם, מאורגנות על בסיס רחב ומלוכדות היטב, הופכות למיכצרי החרות של העמים..."

תרגום מיהגני בעלי-החיים בנושא ה' ציוני הטריטוריאלי לבני-אדם ובחזרה ה' בעלי-חיים, ככוחו להמחיש לקורא ה' ישראלי את עצמו, מלחמותיו ועקרונותיו הצודקים והלא צודקים, תוך שיש את ה' שורתו לבחון מהבחינה המדעית את ה' היבט הפלסטיני של הקונפליקט הטריטוריאלי בינינו לפלסטינים, וללמוד שאין האדם ניבדל מן הבהמה.

ספרים מומלצים

מארסו

משקלו הסגולי 19.5, נקודת ההיתוך 1064°C, מעל לנקודה זו הוא מעלה אדים סגלגלים. נקודת הרתיחה שלו 2960°C. משקלו האטומי 196,967, מספרו האטומי 79. לגבישיו צורה קובית, דומה לזו של יהלום, ברזל, עופרת, נחושת וכסף. הוא גמיש וניתן בקלות לריקוע ולמתיחה. כ' אוביקה אחת שלו ניתן לכסות שטח של 30 מטר מרובע, או למתוח חוט באורך 90 קילומטר. זו תעודת הזהות של המתכת

המכונה זהב. יונינה אלמון, כימאית ה' עובדת כעמית מחקר בכיר במוסד הטכניון למחקר ופיתוח, מציגה בספרה "זהב - ממעמקי האדמה אל החלל החיצון" את תולדות המתכת היקרה הזאת בתולדות העולם, במערכת התשלומים. בתעשייה ב' רפואה ובשטחים אחרים. ספר מרתק זה ראה אור בסידרת "עולמות" בהוצאת מסדה.

בלשון של גוף ראשון ובמתח פנימי רב מספר מארסו גיבור הספר "הזר" מאת הסופר האלגורייצפתי אלבר קאמי את קורותיו החל מאותו יום בו נפטרה אמו ועד לפני הוצאתו להורג בעוון רצח ערבי בחוף אלג'יר. קאמי (חזן) פרס נובל 1957) מציג בלשון סיפור זו את תיאור לוויית אמו של מארסו, אהבתו של מארסו, דמויות ידיו ושכניו. עבודתו

אלבר קאמי משמעות העונש

כפיד, תיאור הרצח, החקירה, המישפט. המאסר והגינוי במשמעות העונש. הספר ראה אור בתרגומו של אהרון אמיר ב' הוצאת מסדה.

תולעי תרבות

צל'ב הכרס

ארבע פעמים בשנה מפרסמת משלת מערב-גרמניה כתבי-עם בשם "העתיד" ה' מדווח על אירועים שונים ברפובליקה הפדרלית הגרמנית. המדור המתק בכתבי עת זה הוא "ישראל ברפובליקה הפדרלית הגרמנית", מדור המתאר אותם ישראלים, המעדיפים את גרמניה ככר פעולה למלא את כרסם שאינה באה לידי סיפוק בתקופות שהותם בארץ.

בכתבי-העת "העתיד" ניתן ללמוד על פעולות תרבות מרכזיות בישראל, כמו עבודותיו של דירק אנאדארש, צייר יש' ראלי נודע ש, שירת שנתיים בצר'ל, פוסל המש אנדרטות לזכר חיילים מיחידתו ש' נפלו בכבוש הארץ. ועוד כהנה וכהנה.

עד כה ידענו שהמשררים הישראליים הבולטים כיום הם נתן זך, יהודה עמיחי, דוד אבידן, דליה רביקוביץ, מאיר ויזל' סיר ואחרים. בגליון האחרון של "העתיד" יצאנו לומדים על המשוררת הישראלית החשובה, שהוציאה כבר את ספר שיריה השני בגרמניה, וכונתה למשוררת נטי בולטאבסקי. זאת שמה גילית לראשונה בחוברת זו. ולדברי עורכי החוברת היא: "מנתחת בלי-הפסק את הסודות המובנים מאליהם של הווייתם הישראלית, המחפשת תשובות על שאלות שמהלחה, אחכה ומוות כופים על בני-אדם..." ודרך חייה אותה לא ידענו: "משקפת את גורלם של יהודים רבים, שנעקרו מן הסביבה שהורגלו אליה במשך מאות שנים ומצאו את עצמם ב' ישראל..."

ממש מרגש שיש משוררות ישראליות אשר ממירות את סיר הבשר של ישראל

משוררת ישראלית חשובה כבוד ויקר לתרבותנו

בצלב הכרס של גרמניה, ומוסיפות כבוד ויקר לתרבותנו, וזאת למרות שאנחנו לא שמענו עליהן מעולם.

ההווייה הישראלית

לענת היקרה

קיבלתי זה עתה את מיכתבך בכותרת "דניליה הוי דניליה אכול את הפנולה..." בו העלית טענות וטרוניות המופנות למדור זה שבוערתי, ונראה שטענותיך הן מ' עניין הקוראים כולם. וזה לשון מיכתבך:

"לפני זמן מה קראתי במדורי תשבחות על הצגה קטנה בכימוני של במאי עולה - נוטליב. ובכן הלכנו לחוות בה - חבורה שלימה - ולצפרי השיעמום היה נחלת הכלל. החומר גרוע שלא לדבר על הביצוע. מאחר והרבה פעמים קורה הדבר שאתה הולך למופע זה או אחר ומתאכזב לא התייחסנו לדבר. אלא שאתמול נפלינו שנית על מדורי של אותו "מבקר תיאטרון ספרות" - הפעם הוא כותב על ספרו של דן בן-אמון (העולם הזה, 2106) וכן על מישחקו של מישא אשרוב, באריסוס (הבימה). דרך הביקורת שלו היתה כה מגוחכת ומפשטת עד כי החלנו לנסות ולהזכר מאין זכור לנו שמו - וניכרנו כאיזה ספר שירים "מוזהמים" שיצא לפני כעשר שנים וקשור לשמו של אותו "דניליה" מתוסכל. ובכן עצתנו לך - למד קודם היטב היטב מאותו דור ביניים של דן בן-אמון מישא אשרוב ואחרים - שלי דעתך הגיע זמנם ללכת - והם כורים או מתוסבכים כלשונך. דן בן אמון מעולם לא הפריע לך לכתוב יצירות כהיל כה. להיפך, ספריו יכולים לשמש מודל דרך לשכמותך. מישא אשרוב יכול לשמש דוגמה לעבודה רצינית בתיאטרון לכל השחקנים הצעירים שאתה רואג להם דאגת שיוצא, וגם לך, כאם יש לך בכלל עתיד בכתיבה ובספרות..."

ענת ניר

לענת היקרה,

אני מעדיף להשיב לך סעיף בסעיף. 1) אני מעדיף לעודד במאי עולה ולהקה צעירה שמעלה הצגה פינורית על חשבונם הם, מאשר שחקנים מודקנים שמעלים הצ' גות גרנדיוזיות על חשבוננו ועל חשבוננו. 2) לא הרהבתי עזו לכתוב ביקורת על אשורב, אלא התייחסתי להשקפת עולמו התיאטרונית. 3) הויכוח שלך השתבש מעט במהלך 10 שנים, והמדובר ברומן "מזר" הם" ולא בשירים "מזוהמים". 4) איני חזר שב דן בן-אמון מאושר מהזיווג שני וזגת אותו עם אשרוב. על כל פנים הוא מתפרנס מאז ומתמיד על חשבון כיש' רונותיו שלו ולא על חשבון כספם של

אחרים. 5) את טוענת שאת סטודנטית לספרות, כך שמפליא עד למאוד שלא הבנת את לשוני, המסובכת" בה היללתי את דן בן-אמון. 6) דן בן-אמון מעולם לא הפריע לי לכתוב יצירות כהלכה, ואת יכולה לטלפן אליו ולשאלו אם אני הפ' רעתי לו אייפעם לכתוב יצירות כהלכה. 7) אין לי בכלל עתיד בכתיבה ובספרות. 8) אל תשכחי למסור ד"ש למישא אש' רוב.

שלך

דן

בזחף

תשרני - סוף

התיאטרון לנוער מיסודו של משרד החינוך והתרבות עומד להעלות על קרי- שיו מחזה המבוסס על סיפורו של אפרים סידון ("זוארץ", ו"ניקוי ראש"). עלילות פרדיננד פדהצור בקיצור" שראה אור ב' הוצאת כתר. סיפרה של שרי הייט "דוח הייט - מחקר על מיניות האשה" הופץ עד כה בארץ ב-15,000 עותקים. 2 תרגומים חדשים לעברית מספריו של הפרופסור ג'ון קנת גלברייט עומדים לראות אור בקרוב. הספרים הם "עידן אייבוודאז" (שסידרת סרטי הטלוויזיה לפיו הוקרנה לאחרונה) העומד לראות אור בהוצאת שוקן, וספרו "ההות" העומד לראות אור בהוצאת זמורה ביתן מודן. עם השלמת עיסקת העברת כתב העת, ייטון קריאה" מבעלות "מפעלים אוניברסיטאים" לבעלות הוצאת הספרים של "הקיבוץ המאוחד" עומדת לראות אור חוברת 8 של כתביעת זה. בין השאר תכיל חוברת זו סיפורים של הנודך לון והיושע קנז, נוסח תרגום חדיש של קטעים מ' תוך, החייל האמין שוויק" מאת ירום" לאב האשק", שירים מאת מאיר ויזל- טיר, ומחזור שירים מתורגם מאידיש מאת יעקב גלאדשטיין. במרכז החוברת מיתקפה הסרת תקדים בביקורת השירה העברית המופנית לשירתו של ט(שרני) כרמי, מיתקפה שלדעת בקיאים בשירה העברית יש בכוחה לחסל את הקריירה השירית של כרמי. שתי רשימות מסק' ננות הן, האחת רשימתו של רובין יע'

ט(שרני) כרמי מיתקפה מ' סימן קריאה"

קובסון העוסקת ב' משוררים המתאבדים" והאחרת רשימתו של צבי לם התוקפת את שיטת "המוח" במערכת החי' נוך ובאמצעי התיקשורת השונים. במקי ביל עומדים לראות אור בסידרת "ספרו סימן קריאה", הבחילה" מאת ז'אן-פול סארטר, ואנתולוגיה של מיבחר שירי ברטולד ברכט, מתורגמים לעברית ב' ידי בנימין הרשובבסקי.